

PEDAGÓGIAI PROGRAM

UTAZÓ GYÓGYPEDAGÓGUSI

HÁLÓZAT

2018.

Hatályba lép: 2018. szeptember 1.

Kácsádiné Kottász Katalin
Kácsádiné Kottász Katalin

intézményvezető

1.	Utazó gyógypedagógusi hálózat.....	3
1.1	A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenység célja és feladata	3
1.2	A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenységet meghatározó tényezők.....	3
1.3	Az utazó gyógypedagógiai hálózat tevékenysége	3
1.4	Az ellátás helyszíne	4
2.	Ellátottak köre	4
2.1	Hallássérült tanulók ellátása	4
2.2	Látássérült tanulók ellátása.....	5
2.3	Tanulásban akadályozott tanulók ellátása	5
2.4	Beszéd fogyatékos tanulók ellátása	6
2.5	Egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzdők ellátása	6
2.5.1	Tanulási részképesség-zavarok	6
2.5.2	Figyelem- és magatartásszabályozás	6
2.6	Autizmus spektrum zavarral küzdők ellátása	7
2.7	Mozgásszervi fogyatékos tanulók ellátása	8
3.	Az ellátás feltételei	8
3.1	Az utazótanári hálózat személyi feltételei	8
3.2	Tárgyi feltételek	9
3.3	Az ellátás formája.....	9
3.4	Az ellátás időkerete	9
3.5	Az ellátás tervezése	9
4.	A sajátos nevelési igényű tanulók együttnevelését segítő utazó gyógypedagógiai feladatok	10
4.1	A sajátos nevelési igényű gyermek/tanuló megismerésével kapcsolatos tanév eleji feladatok 10	
4.2	A sajátos nevelési igényű tanulóval/gyermekkel kapcsolatos adminisztrációs feladatok	10
4.3	Szakmai felkészültség, kapcsolattartás.....	11
4.4	A szülőkkel való kapcsolattartás	11
4.5	Sajátos nevelési igényű gyermek/tanuló közvetlen fejlesztésével kapcsolatos feladatok	12
4.6	Az integráló intézmény pedagógusaival történő kapcsolattartás feladatai, konzultációs lehetőségek	12
5.	Esélyegyenlőség	13

PEDAGÓGIAI PROGRAM

1. Utazó gyógypedagógusi hálózat

A sajátos nevelési igényű gyermeknek, tanulónak joga, hogy különleges gondozás keretében állapotának megfelelő pedagógiai, gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai ellátásban részesüljön attól kezdődően, hogy igényjogosultságát megállapították.

A különleges gondozást a szakértői és rehabilitációs bizottságok szakértői véleményében foglaltak szerint kell biztosítani. (2011.évi 190. trv. 47. § (1))

1.1 A habilitációs, rehabilitációs tevékenység célja és feladata

- A testi, érzékszervi, értelmi-, beszéd- és egyéb fogyatékból fakadó hiányzó vagy sérült funkciók helyreállítása, újak kialakítása,
- a meglévő ép funkciók bevonása a hiányok pótlása érdekében,
- a különféle funkciók egyensúlyának kialakítása,
- a szükséges speciális eszközök elfogadtatása és használatuk megtanítása,
- az egyéni sikereket segítő, a társadalmi együttélés szempontjából kívánatos egyéni tulajdonságok, funkciók fejlesztése.

1.2 A habilitációs, rehabilitációs tevékenységet meghatározó tényezők

- a fogyatékbosság típusa, súlyossága,
- a fogyatékbosság kialakulásának ideje,
- a sajátos nevelési igényű tanuló életkora, pszichés és egészségi állapota, rehabilitációs műtétei, képességei, kialakult készségei, kognitív funkciói, meglévő ismeretei,
- a társadalmi integráció kívánalmái: lehetséges egyéni életút, továbbtanulás, pályaválasztás, életvitel.

1.3 Az utazó gyógypedagógiai hálózat tevékenysége

- Segítségnyújtás a befogadó intézmények integrációs programjainak kidolgozásában, módszertani megújulásukban, szemléletformálásukban, szervezeti fejlesztésükben;
- közreműködés az integrált nevelést, oktatást segítő környezeti feltételek megteremtésében;

- a befogadó intézmények pedagógusainak megsegítése: speciális tanácsadás a tankönyvek, taneszközök megválasztásához, a differenciált tanórávezetéshez, tanulásszervezéshez konzultációk team-munka formájában, tanfolyamok szervezése
- tájékoztatás, tanácsadásnyújtás a szülőknek;
- integrált nevelést segítő kiadványok kidolgozása: tanmenetek, módszertani kiadványok, feladatlapok.

1.4 Az ellátás helyszíne

Az integrációban részt vevő köznevelési intézmények a Monori Tankerületi Központban.

2. Ellátottak köre

Az utazó gyógypedagógusi hálózat intézményegység a Monori Tankerületi Központ köznevelési intézményiben nevelt, oktatót, érvényes szakértői véleménnyel rendelkező sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók integrált ellátását biztosítja.

2.1 Hallássérült tanulók ellátása

A hallássérült gyermek esetében a szokásostól eltér a beszéd, a nyelv és ennek következtében a személyiség fejlődése is. Ezért nagy gondot kell fordítani az érzelmi-akarati élet nevelése során azokra a kompenzatív, korrekatív eljárásokra, amelyek a magatartási formák kialakítását, érlelését vagy megváltoztatását eredményezik. A gyógypedagógus által alkalmazott eljárásoknak igazodniuk kell a hallássérülés mértékéhez és speciális kihatásaihoz (verbális nehézségek, merevebb beállítódás, gyakorta előforduló önállótlanág, szemléletes összefüggésre alapozó gondolkodás):

- a többségi pedagógiai és társadalmi környezetbe való integrálódás elősegítése;
- kommunikációra képes nyelvi szint elsajátítása;
- hallásmaradványok aktivizálása;
- hallási figyelem és differenciálási készség fejlesztése;
- akusztikus differenciáló készség fejlesztése;
- beszédhallás fejlesztése;
- hangos beszéd elemeinek megértése és az érthető kiejtés kialakítása, az artikuláció fejlesztése.

2.2 Látássérült tanulók ellátása

A tanulók közvetlen megsegítésének legáltalánosabb módja, hogy az utazótanár vagy a befogadó iskolában vagy az otthonában segít a gyermeknek a kultúrtechnikák, a speciális eszközök használatának elsajátításában, a tananyag feldolgozásában a problémás pontokon. A szakmai segítségadás rendszerét meghatározza még a gyermek kora, képességei, az intézmény adottságai, szakember-ellátottsága, a pedagógus hozzáállása, amelyek változatos feltételrendszert teremtenek. Ehhez mérten kell megvalósítani az utazótanári feladatokat annak érdekében, hogy a gyermek képességeihez mérten kapja meg a fejlődéséhez szükséges támogatást.

A fejlesztés területei:

- segítségnyújtás a tájékozódásban, közlekedésben, mindennapos tevékenységekben;
- a tananyag elsajátítása speciális eszközök igénybevételével;
- pályaválasztás, továbbtanulás támogatása;
- középiskolások esetében utógondozás (tantárgyi segítség, eszközellátás);
- érettségi/vizsga specialitásainak átbeszélése.

2.3 Tanulásban akadályozott tanulók ellátása

A tanulásban akadályozott tanulók fejlődése igen eltérő, attól függően, hogy milyen egyéb érzékszervi, motorikus, beszédfejlődési, viselkedési stb. rendellenességet mutatnak, amelyek vagy oksági összefüggésben állnak az értelmi fogyatékossgal, vagy következményesen egyéb hatásokra alakulnak ki. A különböző részképességek fejlődési eltérései változó mértékben és mindig egyedi kombinációban jelennek meg, a tanulási képességek különböző mértékű fejlődési zavarát is mutatják és akadályozzák az iskolai tanulás eredményességét.

A fejlesztés területei:

- A különböző képességeket (kommunikációs, kognitív, orientációs, szociális, kreatív, motorikus) a különböző pedagógiai eljárások összehangolásával fejlesztjük.
- A fogalomépítkezés és a fogalmak fokozatos bővítése lassú, fokozatos, sokrétű tapasztalatszerzésre épül. A fogalmak összekapcsolásához illeszkedő foglalkozások kiválasztása ezzel összhangban történik.
- A megfelelő tanulási környezet biztosítása, az adekvát eszközök alkalmazásának elsajátíttatása.

2.4 Beszédfigyatékos tanulók ellátása

A fejlesztés első feladata a képesség-, és személyiségfejlesztés. Elvünk, hogy elsődlegesen nem a tüneteket, hanem az okokat (beszédszervi ügyetlenség, hallásfigyelem gyengeség, beszédészlelési-beszédmegértési zavar, formaérzékelési zavar, téri tájékozódási zavar, grafomotoros ügyetlenség) tárjuk fel és törekszünk ezen okok lehetőség szerinti korrekciójára, megszüntetésére. Nem célunk a korrepetálás.

Ellátandó területek:

- beszédindítás;
- hang-, beszéd- és nyelvfejlődési elmaradás;
- beszédhibák és a nyelvi kommunikációs zavarok javítása;
- diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia prevenciója, valamint reedukációja.

2.5 Egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzdők ellátása

2.5.1 Tanulási részképesség-zavarok

- iskolai készségek kevert zavara;
- nem meghatározott fejlődési zavara az iskolai készségeknek;
- kevert specifikus fejlődési zavarok.

A diszgráfia önállóan is előforduló részképességzavar, amely lehet alaki vagy tartalmi, attól függően, hogy az írás mely összetevőjét érinti erősebben.

A diszkalkulia a tanulási képesség részbeni hiányát, zavarát jelenti. Diszkalkuliás az a gyerek, aki a matematika megtanulásához célzottan szükséges részképességei fejlődésében elmarad a többi részképesség fejlődéséhez képest.

Fejlesztendő területek:

- olvasástechnika, szövegértés, önálló szövegfeldolgozás kialakítása, fejlesztése;
- nyelvi- helyesírási szabályok bevésése, alkalmazása;
- grafomotorium fejlesztése.
- alpműveletek bevésése, alkalmazása fejből és írásban;
- téri és idői tájékozódás fejlesztése, általános tájékozottság fejlesztése;
- kognitív képességek fejlesztése.

2.5.2 Figyelem- és magatartásszabályozás

- érzelmi-, akarati élet, szocializáció fejlesztése;

- önismeret fejlesztése;
- közösségi szabályok elfogadása, betartatása, beépítése a személyiségbe építése;
- szociális képességek fejlesztése
- konfliktuskezelési módok, stratégiák elsajátítása.

2.6 Autizmus spektrum zavarral küzdők ellátása

Az autizmus spektrumzavar a szociális, kognitív, és kommunikációs készségek fejlődésének minőségi zavara, amely a személyiség fejlődésének egészét átható, pervazív zavar.

Három fő területen mutatható ki minőségi károsodás: kommunikáció, szociális fejlődés, rugalmas viselkedésszervezés.

A legáltalánosabb távlati cél az egyéni képességek, fejlettségi szint mellett elérhető legjobb felnőttkori szociális adaptáció és önállóság feltételeinek megteremtése. Ennek elérése érdekében cél:

- a sztereotip, bizarr viselkedési formák kialakulásának megelőzése, a meglévők korrekciója;
- a szociális és emocionális viselkedés javítása;
- zárkózottságuk feloldása;
- én-tudatuk, önazonosságuk kialakítása;
- verbális és nonverbális kommunikációjuk fejlesztése;
- a kapcsolatfelvétel megteremtése;
- kényszereik feloldása;
- intellektuális fejlesztésük;
- érzékelés fejlesztése.

A fejlesztés területei:

- mentális-intellektuális fejlesztés;
- kommunikáció- és beszédfejlesztés;
- nagy- és finommozgások fejlesztése;
- szociális viselkedés fejlesztése;
- szenzoros fejlesztés;
- önellátási, önkiszolgálási készségek, képességek fejlesztése;
- zene, vagy más terápiás eljárásokban elemi közreműködés.

2.7 Mozgásszervi fogyatékos tanulók ellátása

A szomatopedagógiai folyamat alapja a komplex szomatopedagógiai felmérés vagy folyamat diagnosztika, amely több lépésből álló diagnosztikus tevékenység. A mozgásos akadályozottság feltárása szempontjából kiindulópontja a mozgásszervi orvosi diagnózis és terápiás javaslat. A szomatopedagógiai állapotfelmérés – vizsgáló, elemző és értelmező megállapításokat tesz – összevetve a szakorvosi és pszichológiai megállapításokkal, az egyéb kiegészítő diagnosztikai eljárásokkal, a tágabb és szűkebb környezeti adottságokkal és elvárásokkal.

A komplex állapotfelmérés többek között feltárja a mozgásszervek működését, a tartási és mozgási funkciókat és funkcionális képességeket, azok eltéréseit, a mindennapos és az életkornak megfelelő tevékenykedés szintjét és minden, a mozgással összefüggésben lévő képességet. Vizsgálja a környezetet, a tanulást, a kommunikációt és a személyi függetlenséget segítő technikai megsegítés szükségességét, valamint az attól való függetlenedés lehetőségét. Mindezek alapján meghatározza a mozgásterápia, motoros képességfejlesztés menetét, technikáit, módszereit és eszközeit, eredménytelenség esetében pedig azok módosítását. A szomatopedagógia gyakorlatában ezt a résztvékenységet mozgásnevelésnek hívjuk.

A mozgásnevelés, mint komplex pedagógiai és gyógyító tevékenység főbb résztvékenységei:

- A mozgásszervek működésének javítása, korrekciója és kompenzációja a fizioterápia eszközeivel. A gyógyító eljárások közül a gyógytornát, a masszázst alkalmazza, valamint a szükséges gyógyászati és rehabilitációs eszközöket. (A szakorvosi ellátás és a javasolt un. fizioterápiás eljárások az egészségügyi ellátás igénybevételével történik.)
- A motoros képességfejlesztés és sportági felkészítés, a testnevelés és sport mozgásanyagának, tevékenységformáinak adaptációjával;
- Az életkornak megfelelő mindennapos tevékenységek megtanítása az önellátás feltételeinek a kialakításával, a mozgásos alkalmazkodó képesség optimális szintre emelése érdekében;
- A kommunikációs képesség motoros feltételeinek javítása.

3. Az ellátás feltételei

3.1 Az utazótanári hálózat személyi feltételei

A fogyatékosok típusának megfelelő végzettségű gyógypedagógus.

3.2 Tárgyi feltételek

- fejlesztőszoba, melyet a többségi intézmények biztosítanak;
- fejlesztő eszközök, melyek egy részét a többségi intézmények biztosítanak a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendeletnek megfelelően.

3.3 Az ellátás formája

- egyéni foglalkozás;
- kiscsoportos foglalkozás.

3.4 Az ellátás időkerete

Heti rendszerességgel a sérülés specifikumától és az ellátás komplexitásától függően meghatározott óraszám. Az utazó gyógypedagógus órarendjének összeállításánál figyelembe vesszük a gyermekek

- életkorát,
- napirendjét,
- órarendjét,
- sérüléséből adódóan a terhelhetőségét.

Továbbá

- a törvény által adható óraszámot,
- a szakértői bizottság javaslatát,
- a komplex fejlesztésben résztvevő más szakemberek időbeosztását,
- a többségi intézmények helyi adottságait.

Minden tanév elején a gyermekkel foglalkozó szakemberek team megbeszélés keretében tájékoztatják az integráló intézmény vezetőjét a fejlesztésekről és egyeztetik órarendjüket.

3.5 Az ellátás tervezése

Az utazó gyógypedagógusi hálózat szakmai protokollja alapján.

4. A sajátos nevelési igényű tanulók együttnevelését segítő utazó gyógypedagógiai feladatok

4.1 A sajátos nevelési igényű gyermek/tanuló megismerésével kapcsolatos tanév eleji feladatok

- szakértői vélemény értelmezése, megbeszélése a többségi pedagógusokkal aktív hospitálás, közreműködés a tanév első napjaiban, a sajátos nevelési igényű gyermek/tanuló jobb megismerése érdekében;
- a sajátos nevelési igényű gyermek/tanuló év eleji fejlesztő diagnosztikai mérésének elkészítése;
- a sajátos nevelési igényű gyermek/tanuló egyéni fejlesztési tervének elkészítése;
- a befogadás segítése az osztályközösségben, segítségnyújtás a többségi tanulók érzékenyítésében;
- a sajátos nevelési igényű gyermek/tanuló beilleszkedésének segítése (beszélgetés, megfigyelés).

4.2 A sajátos nevelési igényű tanulóval/gyermekekkel kapcsolatos adminisztrációs feladatok

- Egyéni fejlesztési terv készítése (T-052/2013);
- Egyéni fejlődési lap és egyéni fejlesztési napló (TI-002/2013) illetve Csoportos fejlesztési napló egyéni fejlődési lapokkal (TI-003/2013) vezetése, átadása
- Tanulók iratanyagának kezelése:
  - szakértői vélemények,
  - diagnosztikus mérések (készség, képesség, tantárgyi tudás),
  - egyéni fejlesztési terv – tanmenet, tematikus terv,
  - szülői konzultációs űrlapok,
  - hiányzás jelentő űrlap;
  - pedagógiai vélemények,
  - félévi beszámoló és statisztika készítése,
  - év végi beszámoló és statisztika készítése,
  - hivatalos iratok, feljegyzések.

4.3 Szakmai felkészültség, kapcsolattartás

- folyamatos önképzés,
- gyógypedagógusok szakmai összejövetelein való részvétel,
- tanfolyamokon való részvétel,
- szakmai konferenciákon való részvétel,
- partnerlista összeállítása, ismerete,
- folyamatos kapcsolattartás, rendszeres team megbeszélések a gyermekkel foglalkozó más szakemberekkel,
- kapcsolattartás a szakértői bizottságokkal,
- a Monori Tankerületi Központ integráló intézményeiben dolgozó gyógypedagógusok szakmai munkaközösségének összefogása.

4.4 A szülőkkel való kapcsolattartás

- tanév elején integráló intézményenként 1 közös szülői értekezlet szervezése, amelynek előkészítéséhez kérjük pedagógusok segítségét (nyomtatott „Meghívó” az Ellenőrzőbe, szóbeli megerősítés),
- tanácsadás fogadóóra keretében,
- segítségnyújtás a szakvélemény, diagnózis értelmezésében,
- tájékoztatás a fejlesztés lehetőségeiről,
- rendszeres konzultáció a gyermek fejlődésével kapcsolatosan,
- javaslattétel az együttműködési módokra,
- javaslattétel a gyermek/ tanuló egyéni igényeihez szükséges környezet kialakítására,
- amennyiben szükséges, megbeszélés az otthon végzendő gyakorlatokkal kapcsolatosan,
- segítségnyújtás a speciális eszközök kiválasztásában,
- tájékoztatás a speciális eszközök beszerzési lehetőségeiről,
- igény szerint többségi intézmények által szervezett szülői értekezleteken, fogadóórákon való részvétel, a szülők felkészítése a sajátos nevelési igényű gyermekek fogadására,
- tanév elején szülői értekezlet szervezése, integráló intézményenként egy alkalom az ellátandó gyermekek szülei/gondviselői számára

szülői értekezletek feladatai:

1. szülői hozzájáruló nyilatkozatok kitöltése
2. a fejlesztő órák beosztásának ismertetése
3. a fejlesztő órák specialitásainak ismertetése

4. szerződéskötés a felek vállalt feladatiról (gyógypedagógus - szülő vállalásai)
5. hiányzások jelzése mindkét fél részéről
6. E-mail elérhetőségek ismertetése a felek részéről
7. fogadóóra, konzultáció kérésének lehetőségei
8. jelenléti ív készítése
9. jegyzőkönyv készítése

4.5 Sajátos nevelési igényű gyermek/tanuló közvetlen fejlesztésével kapcsolatos feladatok

- A sajátos nevelési igényű gyermek/tanuló előrehaladásának folyamatos figyelése, a tanuló értékelése, az eredmények megbeszélése az integrációban részt vevő pedagógusokkal,
- aktív hospitálás a sajátos nevelési igényű gyermek/tanuló alaposabb megismerése és fejlődésének figyelemmel kísérése érdekében,
- eszköz, módszer, segédanyag kiválasztásában, alkalmazásában segítségnyújtás, javaslattétel széles kínálati lehetőség megteremtése,
- szükség szerint a sajátos nevelési igényű gyermek/tanuló egyéni illetve kiscsoportos fejlesztése, fejlesztésének koordinálása, az egyéni fejlesztési tervek alapján,
- rehabilitációs, rehabilitációs tevékenység biztosítása.

4.6 Az integráló intézmény pedagógusaival történő kapcsolattartás feladatai, konzultációs lehetőségek

- Az integráló intézmény pedagógusainak szemlélet- és attitűdalakításának segítése (beszélgetések, konfliktuskezelés, esetmegbeszélések, stb.),
- javaslattétel a fogyatékoság típusához, a tanuló egyéni igényeihez igazodó tanulási környezet kialakítására,
- segítségnyújtás a tanuláshoz szükséges eszközök kiválasztásához (tankönyv, speciális segédeszköz stb.),
- javaslattétel a gyógypedagógiai specifikus módszerek alkalmazására,
- konzultációs lehetőségek biztosítása a tanórákra való differenciált felkészülés segítése érdekében,
- a sajátos nevelési igényű gyermekek/tanulók sérülés specifikus ellátásának feladataival és az integrációval kapcsolatos szakirodalom gyűjtése, ajánlása.

5. Esélyegyenlőség

A rehabilitációs, rehabilitációs foglalkozásokat a gyermekek, tanulók egyéni szükségleteinek megfelelően, sérülésspecifikus ellátásuk biztosítása érdekében egyéni vagy homogén kiscsoportos foglalkozások formájában valósulnak meg.

A 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról bevezette a köztársasági esélyegyenlőségi programot. A program célja, hogy az élet valamennyi területén megelőzze a hátrányos megkülönböztetést és elősegítse egyes társadalmi csoportok tagjainak esélyegyenlőségét.

Az integráló intézményekben a rehabilitációs foglalkozások során a feladatok kiemelt jellemzője a problémaközpontúság, a kíváncsiság felkeltése, a megértés élményének elérése. A fejlesztő feladatok tanulói tevékenységre épülnek, a feladatokhoz cselekvéssor, tanulói magatartás-, illetve tevékenységrendszer társul. A gyógypedagógusnak a rehabilitációs tevékenységek vezetése során figyelembe kell vennie az alábbi esélyegyenlőségre vonatkozó alapelveket:

- differenciált óratervezés/vezetés
- megfelelő módszerek és stratégiák kialakítása és alkalmazása
- egyéni bánásmód alkalmazása
- a folyamatos motiváció biztosítása
- tehetség felismerése, kibontakoztatásának elősegítése
- szükség esetén a pedagógusok és csoporttársak szociális érzékenyítése.